

ДУХЪТ НА СЛАВЯНСТВОТО В НАРОДНИТЕ ПРИКАЗКИ
НА ЛЕВ ТОЛСТОЙ

Трябва да знаем един закон – в литературата на народите са изразени идеите, стремежите и копнежите на народната душа и по литературата ние можем да научим характера на народната душа и можем да си съставим понятие за мисията на този и онзи народ. Това, към което се стреми народната душа, това, което не е още реализирано, там е изразено в литературата. Поетите и писателите на един народ, под вдъхновението изразяват това, което лежи в основата на този народ. За пример, ще вземем славянството и по-специално ще разгледаме народните приказки на Лев Толстой. Кой е духът на славянството? – Можем да кажем, че духът на славянските народи е идеята на любовта и братството, духът на славянството е и любов към врага и жертвата за другите. Духът на славянството е копнежът, стремежът към любовта. Духът на славянството е едно духовно осмисляне на живота. Според окултната наука, славянството представлява от себе си шестата подраса на петата коренна раса. Западноевропейската литература на англичани, французи, германци и други се нарича в окултизма пета подраса или пета култура на петата коренна раса. Тя е култура на ума и техниката. Наистина, ние виждаме тази култура на интелекта на Запада, която оттам се е разпространила по цялото земно кълбо. Новата култура на славянството ще приеме всичко добро от петата западноевропейска култура, като се прибави и едно друго нещо – любовта, побратимяването и обединяването. Някой ще запита: Кой ръководи цялата човешка еволюция? – Аз отговарям с въпроса: Кой ръководи децата на семейството, кой ги възпитава? Нали родителите? В училищата децата се възпитават от учителите. Изобщо, в природата е закон за всички същества да се грижат други същества, които са на по-горно стъпало на развитие. Всички хора, цялото човечество се намира на едно по-ниско стъпало на развитие, в сравнение на това съвършенство, което ги очаква. Тези същества, които ръководят културите и расите, са съвършени. Те са завършили своята еволюция и ние ги наричаме същества на Бялото Братство. Те са създали културата на Индия, Персия, Египет, Гръцката култура, Римската култура, Западноевропейската и сега ни помагат да създадем славянската култура, която ще дойде в своя разцвет след няколко века. Славянството е в началото на своето развитие. Сега почва неговият възход. Петата раса е почнала от Индия и първата култура на петата раса е индуската култура, която е в подножието на Хималаите. Преди много хиляди години, Белите Братя са насочили там своите идеи и ръководството и оттам през Персия, Асирия, Вавилон, Египет, Гърция, Рим, Западна Европа и сега се завръща пак на изток, където двата края на кръга се включват. От Хималаите е започнал културният живот на петата раса и там се завършва. Така се обясняват думите на Учителя в една молитва на Бялото Братство, която започва със следните думи: „Господи, благослови Всемирното Бяло Братство, което сега работи между българите и славянството“.

След това въведение, нека пристъпим към темата. Този дух на славянството е изразен не само от Лев Толстой, но и във всички други руски писатели. Те са писатели на сърцето, те са проникнати от духа на братството, от идеята за любовта. Ще кажа няколко думи за Максим Горки, Тургенев, Лермонтов и други. Нека вземем разказа „Волес“ от Максим Горки. Ето коя е идеята на разказа: Героинята е една жена, Тереза. Тя е жена с леко поведение, живее в една стаичка всред голяма мизерия. В същата квартира, в друга стая, живее един студент. Тереза идва веднъж при студента и му казва така: Моля ви се, напишете ми едно писмо до моя приятел, до моя възлюбен, който се казва Волес. За тази услуга тя му кърпи дрехите. След няколко дена Тереза идва пак

при студента и му казва: Моля ви се, напишете сега едно писмо от Волес до мене.–Аз това сега не разбирам, казва студентът. Тя му обяснява, че този Волес е нейния въображаем приятел, че нейните приятели ѝ четат писмата и така тя се радва и утешава. Това внася щастие в нейния живот, защото тя няма никого, никой не я обича. Всички към нея имат едно лошо отношение, но тя копнее за любовта. Студентът свиква с това и пише писма от Волес до нея. Идеята на Максим Горки е много дълбока. Това е стремежът на човешката душа да обича и да бъде обичана. И в тази душа, за която хората мислят, че е потънала в калта, и в нея стремежът към Божественото работи. От този разказ се вижда, че едничкото нещо, което внася смисъл в живота на човека, не е знанието, не е славата, а е любовта.

От Максим Горки има един друг разказ: „Момичето на смъртта”. Един цар се връща от бойното поле грозен, разгневен, понеже е победен. Нанесено му е голямо поражение. Край пътя вижда едно момиче, което се смее, много е весело, радостно е. Той се ядосва и казва: Как смееш да се смееш, да си така радостна, когато аз съм победен и се връщам с големи загуби? Тя продължава да е весела и той издава заповед–да се накаже със смърт. Но тя е весела, защото обича. Идва смъртта да ѝ вземе душата, отива при нея, но като вижда, че тя живее в любовта, че тя обича, не смее да вземе душата ѝ и отстъпва, за първи път отстъпва. Идеята на Максим Горки е, че и смъртта отстъпва пред любовта. Както виждаме, тази идея е много велика. Учителят много пъти е говорил за това, че любовта води към безсмъртие. Руските писатели по интуиция долавят великата, мистична тайна – законите на любовта и ги излагат в своите произведения. Вие сте учили в гимназията поемата „Демон” от Лермонтов. На старогръцки език думата демон значи дух. В тази поема е описана скръбта на демон. Той е живял ангелски живот, бил е при Бога, живял е в радости и блаженство, но се откъсва, отдалечава се от Бога, иска да бъде самостоятелен, да живее сам за себе си и тогава пада. Щом се откъснал от живота на цялото, щом се отдалечил от Бога, изпаднал в отчаяние и скръб. Пътува от звезда на звезда, от планета на планета, но една вечна скръб го е обхванала. При своето пътуване, той вижда едно момиче, трогва се от нейната невинност и чистота и се влюбва в нея. Тогава в него възкръсва спомен за онзи живот на блаженство, когато е бил при Бога. В него се събужда един копнеж да се покае и да се върне, да се завърне към предишния живот. Моментът, когато го озарява лъча на любовта, скръбта престава. Идеята на Лермонтов е следната: Демонът символизира човека. Това е човешката душа и цялото човечество.

В днешната култура, в днешната епоха, всеки човек живее личен живот. Днешната култура е култура на безлюбието, култура на индивидуалния живот. Живот в любовта е живот в Бога, а животът на безлюбието или личния живот, това се нарича откъсване от Бога. Следователно, всеки човек днес, човекът на личния живот е представен от демона. Човек ще дойде пак до висшия смисъл на живота, до радостта, само когато влезе в любовта, в блаженството на живота. Цялата история на човечеството, откъсването му от Бога, влизането в личното, в личния живот и отново връщане към живота на цялото е изразено в поемата „Демон”. Голяма философия има скрита в тази поема.

Сега нека разгледаме народните приказки на Лев Толстой. Той е писал много романи, философски произведения, но той казва, че най-голямо значение отдава на своите приказки: „Ако всичките мои произведения бъдат унищожени и останат само моите народни приказки, аз пак ще бъда доволен. Те са ми най-ценното”. Народните приказки на Лев Толстой са много, но аз ще спомена само няколко. От всичките 50-60 аз ще взема само 5-6, за да се види духът на приказките. От него има един разказ: „Ходете в светлина, докато има светлина”. Ще изложа само въведението на този разказ.

Веднъж, една вечер се събрали няколко семейства на разговор и започнали да разглеждат идейни въпроси. Един старец се въодушевил от идейния разговор и казал: „От днес започвам нов живот, за всички, за цялото човечество, за Бога!“. Тогава към него се обърнала дъщеря му и казала така: „Не е за тебе тази работа–ти си вече много стар, единият ти крак е вече в гроба. Това е за по-младите хора!“. Старецът млъкнал като попарен. Един възрастен, около 40 години човек казал: „Аз съм така въодушевен от тези хубави идеи, че решавам да ги приложа в живота си. Ще живея за цялото човечество!“. Жена му го прекъснала с думите: „Ти хубаво, много хубаво говориш, но не забравяй, че трябва да се грижиш за децата си!“. И той бил попарен. Тогава се изказал един младеж, че искал да живее за цялото човечество. Тогава баща му казал: „Чакай де, ти още нямаш никакво знание, нищо не си опитал от живота, чакай да станеш по-мъдър, че тогава!“. И младежът млъкнал. Накрая заключението е следното: Хубаво е да се живее за един висок идеал, но когато се дойде до приложението му, всеки казва, че не е време.

Когато човек иска да живее за един много висок, велик идеал, Божествен, да не чака условията–когато всичко ще бъде уредено, защото тук, на земята, никога няма да уредим всички наши работи. Затова независимо от условията, ние трябва от този момент, когато съзнаем, да започнем живота за Цялото, за великото, за човечеството, за Бога!

Друг един разказ от Лев Толстой е „Молитва“. На една майка умира единственото дете. Тя е безпомощна и се оплаква на Бога: „Защо имах това дете, за да ми го отнемеш и т.н., но тя сънува един сън: Вижда една кръчма и в нея един пиан, грозен човек, до него една развалена жена, после той извършва убийство и тогава тя чува един глас: „Твоят син, ако беше живял, щеше да бъде тоя пианица. Невидимият свят направи добро за него, че го отне от тези лоши другари. Ранната му смърт запази неговата чистота. Идеята на Лев Толстой е следната: Всичко, което става в света, ние виждаме един Божествен Промисъл: Любовта на Бога! Според окултната наука има много причини за ранната детска смърт. В природата има една велика Разумност, която регулира всичко. Затова ние трябва да имаме едно упование в този Божествен Промисъл. Има един разказ от Лев Толстой–„Ходинка“. Това е една местност около Москва. В 1896 година по случай коронацията на руския цар, имало тържество. В тази местност на тържеството щели да се хвърлят много кошници пълни с подаръци, на народа. Най-малката княгиня–Рина, измолила от баща си да присъства на това тържество, не официално, но да се смеси с тълпата. Когато хвърлят пари и подаръци на народа, тълпата се сбива, княгинята бива притисната и пада в несвяст. Един руски работник я свестява и я отнася в дома ѝ. Тя го вика, пита за името му, но той ѝ казва: „Няма защо да ми благодариш, аз не искам никаква отплата!“. На пръв поглед този разказ е маловажен, но в същност, той е много важен. Дълбока идея е скрита в думите на работника. За един човек, който живее естествен живот, за него да направи една услуга, е много естествено нещо. Когато човек е непокуварен, чист, за него е нещо естествено да живее в доброто. Доброто е вложено в човешката душа.

Мъчно се разбира идеята на Толстой в разказа: „След 40 години“. Един човек, казва се Трохим, слугува при един търговец, влюбва се в неговата дъщеря, но не може да се ожени за нея. Той решава да забогатее по следния начин: извардва едни богати хора в гората, убива ги, ограбва ги и ги погребва в гората. Връща се богат, но разправя всичко на свята възлюбена, а тя се уплашва и му казва така: Има едно народно предание, убиецът да отиде на гроба на убития и да чуе от какво ще бъде наказан. Той отива в гората и чува един глас: „Господ да накаже този, който ме уби!“. Друг глас се чува: „Ще го накаже след 40 години!“. Той се връща, оженва се за дъщерята на търговеца. Като се изминават 40 години, той трепери от страх. Започва да прави големи

благодения, построява черкви, болници, подарява на бедните и пр., само и само да му прости Бог това убийство. Но фаталният ден приближава: 12 август е краят на 40-та година. Той очаква смъртно наказание, но не става нищо. Той продължава да живее, без да бъде наказан. И той си казва така: „Значи, няма висш закон на правда в света! Няма възмездие и аз мога да живея, до продължавам да живея за удоволствието си.” И той започва пак да ограбва бедните и да прави разни престъпления за увеличаване на богатствата си. Най-сетне, 13 години след това, той умира, уважаван от цялото общество и бива погребан с големи почести. Държат се надгробни речи, изказват се благодарности за неговите добродетели, въобще умира щастлив във всяко едно отношение. Така разказът завършва. Каква е идеята? – Извънредно много дълбока. Наказанието му дошло точно на 40-та година, когато той се обезверил и приел, че няма висша правда в света. Започнал да живее за свое удоволствие, в неправда и пр. Голямото му нещастие е дошло на 12-ти август, когато той погубва своята душа, когато моралното му съзнание угасва. Най-голямото нещастие не е бесилката и затвора, а обезверяването. Когато човек изгуби вяра във висшия морален устой в света и мисли, че всичко е позволено. Дълбока идея има скрита в този разказ!

Има друг разказ със заглавие: „Приказката за Иван Аксенов”. Там е прокарана идеята за любов към врага. Иван е търговец и пътува за един панаир със стока и по пътя пренощува в един хан. В съседната стая спи един друг търговец, когото на сутринта намират убит. Претърсват стаята на Иван и в неговата торба намират кървав нож. Обвиняват го и го пращат на заточение в Сибир. В този затвор, след 26 години, довели един нов затворник–Макарий. Веднъж го запитал, защо е затворен и той им отговорил: Братя, мене за нищо и никакво ме затвориха, откраднах два коня. По-рано, какви по-големи работи съм вършил и за тях никой нищо не знае. Разказал, как един път убил един търговец в един хан, как оставил ножа в съседната стая в торбата на един човек и пр. От тези думи Иван разбрал, че за този човек той лежи в затвора. Един ден Макарий започнал да копае дупка, за да избяга, но надзирателите видели дупката, без да знаят, кой я е изкопал. Разпитват всички, но никой не знаел. Макарий също отричал. А веднъж Иван видял Макарий да пренася шепи пръст. Макарий се уплашил и му казал: Няма да ме издадеш пред началството, когато избягам, ще те взема, а ако ме издадеш, ще те убия. Иван му казал: Ти няма защо да ме убиваш, защото и без това си ме убил. При разпита Иван не искал да го издаде. Един глас му казал: Кажи, за да разбере този човек. Друг глас му казал: Не казвай, какво от това, ако кажеш?–Той се колебаел. Ако каже, че не знае, ще излъже. Най-после Иван казал така: Господин началник, аз зная, кой е изкопал дупката, но Господ не ми позволява да кажа. Понеже бил вече много стар, оставили го на мира. Вечерта Макарий идва при него и му казва: Аз опропастих твоя живот и ти не ме издаде. Утре, аз ще кажа, че ти си невинен. Нека теб поне освободят! Иван му казал да не казва, но Макарий се разкалял и всичко казал, всичко си признал. Излязла заповед за освобождаването на Иван, но докато дойде до него, той умрял. В този разказ е прокарана идеята – любов към врага. Това е едно качество на човека на новата култура!

Друг разказ на Лев Толстой е „Детска мъдрост”. Две деца, както си играели на двора, се скарали. Техните родители, братя и сестри, като видели това и те почнали да се карат помежду си. Всеки мислел, че неговото дете е невинно. Така караницата на възрастните продължила с часове. По едно време, като погледнали към децата, какво да видят?– Те си играели и си правели вадички. Тогава и възрастните престанали да се карат. Идеята е, че ние трябва да се учим от децата. Затова Христос е казал: „Ако не станете като децата, не можете да влезете в Царството Божие”. От Лев Толстой има още много такива разкази.

Трябва да се проучва славянската литература: полската, чешката, руската и българската и да се проучат от едно ново гледище, за да се види, как е застъпен духът на славянството. Ще кажа няколко думи за задачата на писателя и въобще, на хората на изкуството. Поезията, литературата, музиката, изкуството имат една много добра мисия. Те трябва да покажат на хората пътя на Новите идеи, на новата култура. Какво значи поет? – Поетът трябва едновременно да бъде и пророк, за да показва това, което иде. Да показва пътя, по който трябва да върви човечеството. Същото се отнася и до всички други творци. Един писател или художник може да извърши тази задача само тогава, когато има вдъхновение, който твори с вдъхновение. Вдъхновението е нещо, което не може да се обясни механически, материалистически. Когато няма вдъхновение, писателят не може да напише нито два реда. Вдъхновението е посещение от светли същества, от невидимия свят. Един истински поет, който има това свещено, небесно състояние, е посетен от небесни същества, които пишат чрез него. Затова, именно, музикантите и поетите казват: „Без вдъхновение нищо не мога да направя“. За да бъдат те посетени от тези светли същества, които ги вдъхновяват, те трябва да живеят един чист живот. Един човек, който иска да мине за писател, музикант или художник, но живее един дребнав живот, пълен със завист, желанието за отмъщение и лични амбиции, или стремеж за слава, такъв човек не може да бъде оръдие, проводник на разумните същества. Такъв човек не може да създаде нещо свещено, Божествено. Ето защо, поетът и музикантът трябва да надраснат личния живот. Те трябва да живеят един мистичен живот с любов към чистотата, святостта и с желание да помагат на човечеството. Само тогава те могат да бъдат оръдие на тези светли същества, които чрез него ще могат да творят. Един човек на изкуството трябва да работи много над себе си, за да се издигне до висотата на чистотата, до мировата любов, до мистичния, космическия живот, за да може да покаже на човечеството новите идеи, идеите на новата култура, на шестата раса.

Учителят специално за българите и славянските народи е казал така: „Славянските народи са още в детинството на свето развитие. Бъдещето принадлежи на децата. Мисията на славянството е да даде новите идеи, вълната на братството, мировата любов към всичко живо и тази идея да залее света. За да стане това, ще бъдат родени много гениални души, които ще работят в живописата, поезията, ще се родят гении в любовта, светийството и в служенето на Бога. Изобщо, във всички области на духа ще дойдат да работят между славяните много напреднали души. Една нова музика, поезия ще дадат славяните на човечеството!“

Учителят каза следното нещо: „Музиката на класиците – Бетховен, Моцарт, Бах и пр. е само един слаб предговор на музиката, която ще дойде в своя висш разцвет и постепенно ще достигне своята кулминационна точка в бъдеще. Светилата на човечеството ще почнат да се раждат постепенно сред славянството. Това ще бъде един от факторите за повдигането на славянството. От ден на ден ще се раждат подаровити, по-умни, по-способни деца. Това вече се забелязва в България. Аз съм виждал деца от второ отделение да четат романа „Клетниците“. Духът на славянството може да се схване много добре, когато се проучат славянските литератури.

19.VI.1948г.,

Боян Боев – статии и сказки